

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ

ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

ΦΙΛΟΔΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΑΡΧΑΙΟΤΣ ΕΛΛΗΝΑΣ.

Τὸ ἄσμα, ὁ ζωογόνος βλαζὸς, ἐξ οὐ ἀναπτύσσονται τὰ λοιπὰ τῆς ποιήσεως εἶδη, κατὰ μὲν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὸ λυρικὸν τῆς ποιήσεως εἶδος· ἐκ δὲ τῆς ἐν αὐτῷ ἴσορικῆς ὑλῆς γεννᾶται, πολυειδῶς διαμορφουμένη, ἡ ἐπικὴ ποίησις, τῆς ὅποιας κορωνὶς καὶ τέλος εἶναι τὸ δράμα. Τὸ ἄσμα, ως ἡ πρώτη μακροτέρα τῆς ποιητικῆς ὁρμῆς ἔκφρασις, ἡμπορεῖ νὰ παρομοιασθῇ μὲ τὴν γραμμήν τὸ ἔπος, ως ἐκτεταμένη σειρὰ ἐννοιῶν, αἰθημάτων, πράξεων καὶ προσώπων, μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τὸ δράμα τελευταῖον, διὰ τὸ ἀλληλένδετον τῶν μερῶν, καὶ τὸ τέλειον καὶ ὠρισμένον τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ, μὲ τὸ σῶμα. *Ἡ* ἀν τις θέλῃ ἀνθηροτέραν εἰκόνα πρὸς ἐξήγησιν τῆς πρὸς ἀλληλα σχέσεως τῶν τριῶν τούτων κυρίων εἰδῶν τῆς ποιήσεως, ἀς θεωρήσῃ τὸ μὲν ἄσμα ὡς βλαζὸν καὶ ρίζαν, τὸ ἔπος ὡς κορμὸν μὲ κλάδους καὶ φύλλα, τὸ δράμα τελευταῖον ὡς (ΤΟΜ. Α'. ΦΥΑΛΔ. Β').

τὴν ἄνθησιν, καθ' ἥν διὰ τῆς τελείας ἀναπτύξεως καὶ ἀμοι-
βαίας τῶν μερῶν πρὸς ἄλληλα σχέσεως τὸ φυτὸν φθάνει
εἰς τῆς αὐξήσεως του τὸ τέρμα. Ἡ ἐνδελεχὴς ἀύτη καὶ κα-
τὰ φύσιν πρόοδος τῆς ποιήσεως δὲν ἀπαντάται εἰς κανὲν
ἄλλο ἔθνος τόσον διακεριμένως ὅσον εἰς τὸ Ἑλληνικόν· διότι
εἰς κάνεν ἄλλο ἡ διανοητικὴ παιδεία, καὶ ἴδιας ἡ ποίη-
σις, δὲν ἀνεπτύχθη ἐκ πρώτης ἀρχῆς μὲ τόσην ζωηρότητα,
οὔτε διέτρεξεν ἄλλο ἔθνος μὲ τοιαύτην φυσικὴν καὶ ἥσυ-
χον πρόοδον ὅλα τῆς ἔθνικῆς αὐτοῦ ζωῆς τὰ σάδια. Ἐπει-
δὴ δὲ τὰ εἴδη ταῦτα τῆς ποιήσεως ἔλαβον γένεσιν κατὰ μι-
κρὸν καὶ ἄγεν τινὸς ἔξωτερικῆς συνδρομῆς μεταξὺ αὐτοῦ
τοῦ ἔθνους, καὶ ὑπῆρχον εἰς ἀρμονικὴν σχέσιν καὶ συνά-
φειαν μὲ ὅλας τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου τὰς λοιπὰς ἐνεργείας,
ἔμειναν κατὰ λόγον φυσικὸν συνήθη καὶ ἀγαπητὰ εἰς τὸν
λαὸν καὶ μετὰ τὴν διὰ τῆς τέχνης ἀκροτάτην τελειοποίησίν
των. Τὸ ἔπος, γεννηθὲν ἐκ τῶν ἀρχαίων περὶ θεοῦ καὶ ἥ-
ρων μυθολογημάτων, ἥτο μὲν εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς καταπεπι-
σευμένον εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ περίθαλψιν ἰδιαιτέρας ἀ-
οιδῶν τάξεως, τῶν ῥᾳφωδῶν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἔζη καὶ
εἰς τὸ ἔθνος δλόκληρον διὰ τῆς κοινῆς τῶν μυθικῶν ἐκεί-
νων ἵσορημάτων παραδόσεως, διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς νεο-
λαΐας, διὰ τῆς ἀπανταχοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Ἑλληνικοῦ
λαοῦ ζωηρᾶς συμμετοχῆς. Παρόμοιαι σχέσεις ἔλαβον χώ-
ραν καὶ ἐπὶ τῶν δραματικῶν ποιημάτων. Ἀν καὶ πρὸς ποί-
ησιν τραγῳδιῶν καὶ κωμῳδιῶν ἀπαιτεῖται ἔξοχος εὐφυΐα
καὶ τέχνη ἔξιδιασμένη, ὃ μέγας ὅμως εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀ-
ριθμὸς ἀξιολόγων ποιητῶν καὶ ἡ περὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ
παράσασιν αὐτῶν εὐχέρεια εἶναι ἀπόδειξις τοῦ θησαυροῦ
ποιητικῆς παιδείας, ὃς τις ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν,
μαρτυρουμένου ἄλλως καὶ ἀπὸ τὴν γνωσὴν εὐφυῆ καὶ ὄρθην
περὶ τὰ τοιαῦτα κρίσιν τῶν Ἑλλήνων θεατῶν. Ἄλλ' ὅ-
μως ὃ, τιδήποτε ἀντικείμενον ἐφέρετο, ἐλέγετο, ἥδετο ἐπὶ¹
τῆς σκηνῆς, τί ἄλλο ἥτο παρ' ὃ, τι διετηρεῖτο ζωηρώς εἰς
τὸν βίον τοῦ ἔθνους ως ἀρχαία παράδοσις, ως ἔθιμον, ως
δύγμα τῆς θρησκείας, διαφέρον ἀφ' ὃ, τι ὁ λαὸς ἐδόξαζε καὶ

γῆσθάνετο ὅχι κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ μόνον κατὰ τῆς τελειότητος τὸν βαθμόν; Οὕτως δὲ οἰκουμένης τῶν Ἑλλήνων ἡ ποίησις δύναται νὰ ὄνομασθῇ ποίησις τοῦ λα-
οῦ κατὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ καλλίζην τῆς λέξεως ἔννοιαν.
Ἐις τοιούτο ἔθνος, προικισμένον μὲ τοσαύτην τῆς φαντα-
σίας ζωηρότητα καὶ τοσούτον αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς θη-
σαυρὸν, ἥτο ἀδύνατον, σιμὰ εἰς τὰ τέλεια καὶ ἔμμουσα ἐ-
κεῖνα τῆς ποιήσεως εἴδῃ, νὰ μὴν ἀκμάζῃ ζωηρὰ καὶ ἀπαρα-
μείωτος καὶ ἡ τοῦ λαοῦ ποίησις μὲ δὲ δλην κατὰ τὸ εἶδος καὶ
τὴν ὕλην τὴν ποικιλίαν, δσην παρέχουσιν ὁ ἀνθρώπινος βίος
καὶ αἱ διάφοροι ἀσχολίαι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀν-
θρώπων. Ἀλλὰ κατὰ δυζυχίαν ἐκ τοῦ μεγάλού ἀριθμοῦ
τῶν τοιούτων ἀσμάτων, μαρτυρουμένων ἀπὸ πολλὰ διασω-
θέντα ὄνόματα διαφόρων μελικῶν εἰδῶν, δλίγοι τινὲς μό-
νον φθόγγοι διήχησαν καὶ μέχρις ἡμῶν διὰ τοῦ μακροῦ τῶν
αἰώνων διασήματος. Ἀν τοσαύτα μεγάλα καὶ θαυμασμοῦ
ἄξια ποιήματα, παραδιδόμενα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν γρα-
φὴν, καὶ δυνάμενα δὲ αὐτῆς νὰ διαφύγωσι τὸν δλεθρον, ἀπω-
λέσθησαν, πῶς ἥτο δυνατὸν νὰ μὴ γίνωσι τοῦ μακροῦ χρό-
νου παρανάλωμα ἀσμάτια διατηρούμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ^{διὰ} μόνης τῆς φύσης καὶ παραδόσεως, γεννώμενα ἐκ τινος
περιεάσεως καὶ μαρανόμενα μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῆς;
Ἐκ τῶν εἰς ἡμᾶς περισταθέντων λειψάνων τῆς ἔθνικῆς, οῦ-
τως εἰπεῖν, ἡ δημώδους ἐλληνικῆς ποιήσεως προσφέρομεν
εἰς τοὺς φιλοκάλους ἀναγνώσας τὴν ἐξῆς σύνοψιν μετὰ
τῶν οἰκείων παραδειγμάτων, ἐρανισθέντες αὐτὴν ἐκ τῶν
διατριβῶν τοῦ Ἰλγενίου καὶ Ζέλλου, μὲ σκοπὸν νὰ κάμω-
μεν ὁπωσοῦν γνωστότερον ἐν εἶδος τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς
ποιήσεως, εἰς τὸ ὅποιον μέχρι τοῦδε δὲν ἔδοσαν τὴν προσ-
ήκουσαν προσοχὴν οὔτε ποιηταὶ, οὔτε φιλολόγοι. 1]

1) Οἱ ἀναγνῶσαι γνωρίζουν ἀναμφιβόλως τὴν, κατὰ προτροπὴν γνω-
σοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως, παρ’ ἡμῶν ἐν Βιέννη γενομένην, καὶ ὕστε-
ρον ὑπὸ τοῦ Φωριέλου ἐν Παρισίοις μὲ πολλὴν κρίσιν καὶ φιλοκαλίαν ἐκ-
διθεῖσαν συλλογὴν τῶν νέων ἐλληνικῶν τραγῳδίων. Ἡ ποιητικὴ ἄξια τῶν
πλειοτέρων ἐκ τῶν ποιημάτων τούτων, τὰ ὅποια εἶλκυσαν τὴν προσε-

‘Η θρησκεία, συγκινούσα καὶ ἀνυψώνουσα τὴν ψυχὴν πλέον παρὰ πᾶν ἄλλο αἴσθημα, ἐπρεπε πρώτη νὰ χορηγῆσῃ ὑλην πρὸς ἀσματοποιίαν. Οἱ Ἑλληνες ἔχον πλῆθος, ἐν μέρει ἀρχαιοτάτων ἱερῶν ἀσμάτων καὶ ὑμνῳδιῶν εἰς διαφόρους θεότητας. Τὸ κοινὸν δνομα τοῦ κύκλου τούτου τῶν ποιημάτων εἶναι Παὶ ἀν., ἀν καὶ εἰς μεταγενεσέρους χρόνους ἡ λέξις αὕτη ἐσήμαινεν ἰδιαίτερόν τι ποιημάτων εἶδος. ’Ο Ἀθήναιος 1] ἀποφαίνεται ως διακριτικὸν γνώρισμα τοῦ Παιάνος, κατὰ τὴν σενωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως, ὅτι ἔχει πάντοτε ὑπόθεσιν θεότητα τινὰ, καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἐν αὐτῷ συχνὰ τὸ ἐπίφθεγμα ’Ι ἡ Παὶ ἀν. Μολοντοῦτο ὁ αὐτὸς μετ’ ὀλίγον ἀναφέρει διαφόρους δημώδεις παιάνας, ἀδόμένους πρὸς ἐπαινον ἐνδόξων ἀνδρῶν, οἷον Λυσάνδρου τοῦ Σπαρτιάτου, Πτολεμαίου τοῦ πρώτου τῆς Αἰγύπτου βασιλέως, τοῦ Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Ἀναμφιβόλως τοῦτο ἔγινετο κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδέαν, καθ’ ἥν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ καθιδρύουσι τὸν Αὔγουστον πάρεδρον τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, μὲ προφανῆ μὲν καὶ οὗτοι κολακείαν, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν πίσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὰ δόγματα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ὑπολαμβανόντων ὅτι πᾶν ἔξοχον καὶ θαυμάσιον ὑπάρχει εἰς ἄμεσον μὲ τὸ θεῖον συνάφειαν. ’Ἐκ τοῦ ἰζορικοῦ μέρους τῶν ἀρχαίων ἔκείνων Παιάνων, δὶς ὁν ἐλαμπρύνοντο ἡ γέννησις καὶ τὰ ἔργα τῶν θεῶν καὶ ἡρώων, ἐσυντάχθησαν μετὰ ταῦτα ὕμνοι, ώς οἱ τοῦ Ὁμήρου, οἱ δποῖοι διὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν τεχνικω-

χὴν τῶν περιφανεστέρων ποιητῶν καὶ φιλολόγων τῶν πεπαιδευμένων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, εἶναι ἀπόδειξις ἀναντίρρητος, ὅτι ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα δὲν ἔξειλιπε ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν γῆν. Εἶναι δὲ ἀξιον περιεργείας νὰ παρατηρήσῃ τις διὰ συμπαράσολῆς τῶν ἀρχαίων ἀσμάτων μετὰ τῶν σημερινῶν τραγῳδίων, ὅτι ὅχι μόνον ἐ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων διετήρηθησαν μέχρι τῆς σήμερον διάφορα ἔθιμα καὶ δόξαι τοῦ λαοῦ, ἀλλ’ ὅτι πολλὰ ἄσματα διέμειναν σχεδὸν ἀπαραλλάκτως τὰ αὐτὰ, καὶ ὅτι ὅλα ἐν γένει διακρίνονται ἀπὸ πόιητικὴν τινὰ πνοὴν, εἰς τὴν ὅποιαν δὲν ὑπάρχει ἀναμεμιγμένων τίποτε ὑθνεῖον καὶ ξενικόν.

1) Βιβλ. ΙΕ.' §. 52.

τέραν αὐτῶν ὑφῆν ἀπεμακρύνοντο μὲν ἀπὸ τὸ εἰδος τῶν δημωδῶν ἀσμάτων, ἀλλὰ δὲν ἥσαν μολοντοῦτο ξένοι εἰς τὸν λαὸν διὰ τὸ εὐκατάληπτον τῶν νοημάτων καὶ τὴν πρὸς τὰ τοιαῦτα ποιήματα τῶν πολλῶν κλίσιν. Ὁ Ἀθήναιος μᾶς ἐφύλαξε τὸν ἔξῆς Παιάνα εἰς τὴν Ἱγείαν, ὁ ὅποιος, ὡς συνάγεται ἀπὸ τὴν μάρτυρίαν Μαξίμου τοῦ Τυρίου 1], ἐψάλλετο ἀκόμη κοινῶς εἰς τὸν [καιρόν του, περὶ τὰ τέλη δηλαδὴ τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν ἐκαπονταετηρίδος. Τὸ ποίημα ἀποδίδεται εἰς Ἀρίφρονα τὸν Σικυώνιον, καὶ ἔχει οὕτως·

Ὑγίεια, πρεσβύτερα μάκαρων, μετὰ σεῦ ναίοιμι τὸ λειπόμενον
Βιοτᾶς, σὺ δέ μοι πρόφρων σύνοικος εἶης.
Εἴ γάρ τις ἡ πλούτον χάρις ἡ τεκέων,
• Η τᾶς ἴσοδαίμονος ἀνθρώπους βασιλῆδος ἄρχας, ἡ πόθων,
• Οὓς κρυφέοις Λφροδίτας ἄρκυσιν θηρεύομεν.
• Η εἴτις ἀλλα θεόθεν ἀνθρώπουσι τέρψις ἡ πόνων ἀμπυνὸν πέφανται,
Μετὰ σεῖο, μάκαρ' Ὑγίεια,
Τέθαλε πάντα καὶ λάμπει χαρίτων ἔαρ.
Σέθεν δὲ χωρὶς οὐ τις εὐδαίμων ἔφυ.

* Άλλων θρησκευτικῶν ἀσμάτων τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ μνημονεύονται μὲν συχνὰ ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τὰ ὀνόματα 2), ἀλλ' ἐκ τῶν ποιημάτων δὲν ἐσώθησαν, εἰμὴ ὀλίγα τινὰ λείψανα. Τοιοῦτο ἀσμα εἶναι ὑμνος τὶς ἀδόμενος ὑπὸ τῶν Ἡλείων γυναικῶν εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, ἐπικαλούμένου ἐν αὐτῷ καὶ προσφωνουμένου ὑπὸ τὸ ἀρχαιότατον σύμβολον τοῦ ταύρου. Τὴν ἀρχὴν τοῦ ὑμνου τούτου μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Πλούταρχος 3] ἔχουσαν οὕτως·

Ἐλθεῖν, ἦρω Διόνυσε,
ἄλιον, εἰς ναὸν ἀγνὸν,
Σὺν χαρίτεσσιν ἐς ναὸν,
Τῷ βοέῳ ποδὶ θύων.

1) Δόγ. ΙΓ.'

3) Ἀθήν. βιβ. ΙΔ.'

2) Πλουτάρχ. Κεφαλ. Καταγρ. Κεφ. ΛΣΤ.

"Αξιε ταῦρε,
"Αξιε ταῦρε.

"Οτι ἡ θρησκευτικὴ αὐτη̄ ροπὴ τῶν ἄσμάτων τοῦ λαοῦ διήρκεσε πολλοὺς αἰώνας, συνάγεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ὁ γηωστὸς αἴρεσιάρχης "Ἀρειος ἐσπούδαζε νὰ διαδώσῃ τὰς δοξασίας του δὶ ἄσμάτων δημωδῶν, συντεταγμένων κατὰ τὸ εἶδος τῶν διὰ τὸ ἀκόλαστον αὐτῶν διαβοήτων σωταδικῶν στίχων 1].

Μετὰ τὰ ἄσματα, εἰς τὰ ὄποια ὁ λαὸς ἐπεκαλεῖτο τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν τῶν θεῶν καὶ ἔξυμνει τὰ ἔργα αὐτῶν, ἔπονται κατὰ τὴν σειρὰν τὰ ἄσματα, εἰς τὰ ὄποια διετηρεῖτο ἡ μνήμη τοῦ βίου καὶ τῶν εὐκλεῶν πράξεων τῶν ἡρώων, τῶν ἀρχαίων βασιλέων καὶ τῶν γεναρχῶν ἡγεμόνων. Εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τὰ τοιαῦτα ἄσματα ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν καὶ ρίζαν τοῦ ἔπους καὶ τῆς ἱστορίας. 'Ο' Ομηρος, διηγούμενος τὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀφιξιν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρασταίνει τὸν ἥρωα ἄδοντα τοιαῦτα ἄσματα 2].

Τὸν δὲ εὑρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη,
Καλῆ, δαιδαλέη, ἐπὶ δὲ ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
Τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἀειδε δὲ ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

'Απὸ τὰ ἀρχαῖα αὐτὰ ἴστορικὰ ἄσματα δὲν ἐσώθη εἰς ημᾶς οὐδὲ ἔν· αἱ ἐποποιίαι ὅμως καὶ ἀρχαιόταται ἴστορικαὶ συγγραφαὶ ἀποδεικνύουν πόσον ἀκμαῖοι καὶ γόνιμοι ἦσαν οἱ πρῶτοι οὗτοι τῆς ποιήσεως βλαστοί. 'Αλλ' ὁ ἐλληνικὸς λαὸς εἶχε καὶ ἄσματα ἴστορικὰ, τὰ ὄποια δὲν ἀνήκουν εἰς τέλειον τινὰ μυθικὸν κύκλον, οὐδὲ ἐδύναντο νὰ γίνωσιν ὑπόθεσις ἐπικοῦ ποιήματος, ἀλλ' ἐπραγματεύοντο ποιητικῶς ἐν μόνον συμβεβηκός, καὶ εἶχαν ὄμοιότητα τινὰ μὲ τὰς Romances ἢ Ballades τῶν νεωτέρων ἔθνῶν. Πλὴν καὶ αὐτὰ δὲν ὥδοντο ματαιώσ καὶ ως ἔτυχεν, ἀλλ' ἐπειδὴ

1) Bayle Diction. Tōm. I p. 366.

2) Ἰλιάδ. I. στίχ. 185.

είχον τὴν ἀρχήν των ἀπό τι γεγονὸς, ἥσαν πάντοτε συνδεδεμένα μὲν ἔορτήν τινα, ἢ μὲ κοινόν τι ἔθιμον. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνάγεται τὸ περὶ τῆς Ἡριγόνης ἄσμα, προσαδόμενον ἐν ταῖς Ἐώραις. Τὸ ἄσμα δὲν ἐσώθη ἄλλοθεν ὅμως γνωρίζομεν τὴν ἀφορμὴν καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. "Οτε ὁ Βάκχος διένεμεν εἰς τοὺς θυητοὺς τὰ δῶρά του ἥλθε καὶ εἰς τὸν Ἰκάριον, καὶ τοῦ ἔχαρισεν οἴνου ἀσκὸν, παραγγεῖλας αὐτὸν νὰ κάμῃ καὶ ἄλλους κοινωνοὺς τοῦ δειρήματος. 'Ο Ἰκάριος ἐκίνησε μὲ ἄμαξαν φορτωμένην οἴνου, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν θυγατέρα του Ἡριγόνην καὶ τὴν θηρευτικήν του κύνα Μαιραν, καὶ ἥλθεν εἰς τὴν Ἀττικήν. Αὐτοῦ ἔδοσεν εἰς τινας ποιμένας νὰ πίωσιν ἐκ τοῦ οἴνου. Οὗτοι δὲ, μεθυστέντες ἐκ τοῦ ποτοῦ, ὑπέλαθον, ὡς ἄπειρος τοῦ πράγματος, ὅτι ὁ Ἰκάριος τοὺς ἐπότισε φάρμακον, καὶ τὸν ἀπέκτειναν. 'Ο πιστὸς κύων ὠδήγησε τὴν θυγατέρα εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ νεκρὸς τοῦ πατρός της· ἡ δὲ ἀπὸ ὑπερβολὴν λύπης ἀνήρτησεν ἔαυτὴν ἀπό τινος δένδρου εἰς τὸ αὐτὸν μέρος. 'Οργισθεὶς διὰ ταῦτα ὁ θεός ἐπέβαλε μανίαν εἰς τὰς ἀττικὰς παρθένους, αἱ ὅποιαι ἐθανάτωναν ἔαυτὰς πεντά τὸν τρόπον τῆς Ἡριγόνης, μέχρις οὐδὲν οἵ 'Αθηναῖοι, διδαχθέντες ὑπὸ τὸν χρησμὸν, ἐτιμώρησαν μὲ θάνατον τοὺς ποιμένας καὶ ὥρισαν ἔορτὴν, καθ' ἣν ἔδενον σχοινία ἀπὸ τὰ δένδρα καὶ αἰώρουν ἀλλήλους εἰς μνήμην τῆς δυσυχοῦς Ἡριγόνης, τῆς ὅποιας τὸ νεκρὸν σῶμα, αἰώρούμενον ἀπὸ τοῦ δένδρου, ἐκινεῖτο ἀπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, καὶ οὕτως ἐξιλάσθη ὁ θεός. Οὕτω πως διηγεῖται τὴν ὑπόθεσιν ὁ 'Τγῆνος 1], καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἐδανείσθη τὰ περιστακὰ τοῦ διηγήματος ἀπὸ τὸ ἄσμα αὐτό. Διάφορα ἄλλα ὄντα ἀσμάτων τοιούτου εἴδους, ἐκ τῶν ὅποιων τίποτε δὲν ἐσώθη εἰς ήμᾶς, θέλομεν ἀναφέρει εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης διατριβῆς.

1) Hygin. fab. CXXX. "Ορα καὶ Ἀθήν. B. ΙΔ'. 'Ο Πολυδεύκης ὅντομάζει τὸ ποίημα ἀλήτιν, ἀναφέρων ὡς ποιητὴν αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν Κολοφώνιον. 'Ονομ. Δ'. 55.

Μεταξὺ τῶν ἀσμάτων, εἰς γένεσιν τῶν ὄποίων δὲν ἔδοτεν ἀφορμὴν ἵσορικὸν τὸ συμβεβηκός, ἀλλὰ μόναι τοῦ ἀνθρώπινου βίου αἱ ἀλλεπάλληλοι κατασάσεις, εἰς ποῖα ἀλλὰ παρὰ τὰ ἐρωτικὰ πρέπει πρὸ πάντων νὰ ῥίψωμεν τὰ βλέμματά μας; Κατὰ κακὴν τύχην δμως δὲν διεσώθη εἰς ἡμᾶς οὐδὲ ἐν ἐκ τῶν τοιούτων τοῦ λαοῦ ἀσμάτων, ἀν καὶ δὲν ἦναι ἀμφιβολία, ὅτι εἰς ἔθνος ζωηρὸν ἐκ φύσεως καὶ φύδικὸν, ὅποιον τὸ Ἑλληνικὸν, πρέπει εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ εἶδος νὰ ὑπῆρχεν ἡ μεγαλυτέρα δαψίλεια. Κριτικοὶ τινες τάττουσι, δὲν ἡξεύρομεν μὲ πόσον δίκαιον, εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τὸ ἔξῆς ἀσμάτιον, τὸ ὄποιον ὁ Ἀριζοφάνης 1] εἰσ-άγει κόρην τινὰ ἀδουσαν διὰ νὰ θέλει τὸν ἐρώμενον νεανίαν.

Ἄλλοι τίποτε πείσομαται.
Μόνη δ' αὐτοῦ λείπομ', ἡ
Γάρ μοι μήτηρ βέβηκε.
Καὶ τᾶλλον οὐδέποτε με ταῦτα δεῖ λέγειν.
Ἄλλος ω̄ μαῖ ἰκετεύομαι
Κάλει τὸν Ὁρθαγόραν, ὅπως
Σαυτῆς κατόναι ἀντιβολῶ σε.

Πρὸς ἣ ἡ ἀντιζῆλος ἐπιφέρει ως περὶ γνῶστοῦ ἀσματος.

Ἡδη τὸν ἀπ' Ἰωνίας
τρόπον, τάλαινα κιησιᾶς.

Τὰ ὄνόματά καὶ τὴν ὑπόθεσιν τινῶν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνηκόντων μελῶν, ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος 2]. Οὕτω Λ. χ. ὑπῆρχεν ἀσμα λεγόμενον Νόμιος, ἔργον τῆς ποιητρίας Ἡριφανίδος. Ὅτι ἡτο δημῶδες συνάγεται διότι ὁ Ἀθήναιος τὸ ἀναφέρει εἰς τὸ σημειωθὲν μέρος, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοιούτων τοῦ λαοῦ ἀσμάτων. Ἡ Ἡριφανὶς ἡγάπα τὸν κυνηγὸν Μενάλικαν. Ἐμπλεως πόθου τὸν παρηκολούθει πανταχοῦ εἰς τὰ ὅρη καὶ εἰς τοὺς δρυμῶνας, βάσανιζυμένη ἀδιακόπως ἀπὸ τὸν ἐρωτα εἰς τρόπον ὡςε συνέπασχον μετ' αὐ-

1) Ἐκκλησιάς. σίχ. 945.

2) Βιβ. ΙΔ'. σελ. 619.

τῆς ὅχι μόνον οἱ ἀζοργότεροι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία. Εὑρισκομένη εἰς τοιαύτην κατάσασιν ἐποίησε τὸ ἄσμα ἐκεῖνο, τὸν Νόμιον, ἃδουσα αὐτὸ μὲ φωνὴν κλαυθμηρὰν, καὶ περιπλανωμένη εἰς τὴν ἔρημιαν. Ὁ Ἀθήναιος δὲν μᾶς ἐφύλαξεν ἐξ αὐτοῦ εἰμὴ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις.

“Μακραὶ δρύες, ὡς Μέναλκα.”

λαβὼν αὐτὰς ἀπὸ συγγραφέα ἀρχαιότερον τὸν Κλέαρχον.

“Ἄλλο ἄσμα τοιούτου εἴδους ἐψάλλετο εἰς τοὺς ἀρχαῖους καιροὺς ἀπὸ τὰς Ἑλληνίδας γυναικας, λεγόμενον Καλύκη, ποίημα τοῦ Στησιχόρου. Ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ἐκ τοῦ περὶ Μουσικῆς συγγράμματος τοῦ Ἀρισοξένου τὰ ἔξῆς. Ἡ παρθένος Καλύκη ἥγιάπα περιπαθῶς, ἀλλὰ μὲ ἀγνὸν καὶ σώφρονα ἔρωτα, τὸν νεανίαν Ἐναθλον. Εἰς μάτην ἥλπισε νὰ γίνη σύζυγός του. Τελευταῖον, βλέπουσα ἑαυτὴν περιφρονημένην, ἀπελπισθεῖσα κατεκρημνίσθη ἀπὸ τὴν πέτραν τῆς Λευκάδος.

Τὸν ἔρωτα ἀς διαδεχθῆ ὁ Ἄριν καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν τελετὴν ἔδοντο ἄσματα. Τὴν ἴδεαν καὶ ὑλην αὐτῶν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἐκ δύο μελῶν, τὰ ὅποια ἐσώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Τὸν ἐν εἶναι ἄσμα γαμήλιον, τὸ ὅποιον ὁ Ἀριστοφάνης πλάττει ἔδοντας τοὺς χωρικοὺς κατὰ μίμησιν ἀναμφιβόλως τῶν ὑπὸ τοῦ λασῦ εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ἀδομένων. Τὸ ἀριστοφάνειον ἄσμα δὲν στερεῖται τούλαχιστον φυσικῆς στιφρότητος καὶ ἀκαίας ζωηρότητος.

‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὡς ‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὡς·

Ω τρισμάκαρ ὡς δικαίως

Τάγαθὰ νῦν ἔχεις.

‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὡς·

‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὡς·

Τί δράσομεν αὐτήν;

Τί δράσομεν αὐτήν;

Τρυγήσομεν αὐτήν·

Τρυγήσομεν αὐτήν·
 Ἀλλ' ἀράμενοι φέρομεν,
 Οἱ προστεταγμένοι οἱ χορευταὶ ἀναλαβόντες
 Τὸν νυμφίον ὥνδρες·
 ‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὁ· ‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὁ·
 Οἰκήσετε γοῦν καλῶς,
 Οὐ πράγματ’ ἔχοντες.
 Ἀλλὰ συκολογοῦντες,
 ‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὁ, ‘Υμὴν ‘Υμέναι’ ὁ· κτλ.

Τὸ ἄλλο ἀσμα τοιούτου εἴδους εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου ἐπιγραφόμενον, ‘Ἐλένης Ἐπιθαλαμίος, τὸ ὅποιον ἄδουσι παρθένοι σπαρτιάτιδες πρὸ τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου τοῦ περιφανοῦς ζεύγους τοῦ Μενέλαου καὶ τῆς Ἐλένης. Ἀλλ’ εἰς τοῦτο ὁ Ποιητὴς ὡφελήθη μᾶλλον ἀπὸ τὸ ἔθνικὸν ἔθιμον εἰς τεχνικωτέρου καὶ τελειοτέρου ποιήματος σύνθεσιν.

Δῶρα τοῦ ‘Υμέναιον εἶναι παιδία εὐθαλῆ. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ περάσωμεν μὲ σιωπὴν τὰ ἀσμάτια, τὰ ὅποια εἶχον ὑπόθεσιν τὰ μικρὰ παιδία. Ἐξ αὐτῶν τινὰ ἐλέγοντο καταβαυκαλήσεις, ἀπὸ τοῦ Βαυκαλῆν, μετ’ ὡδῆς κοιμήζειν [1]. ἄλλα ἥδοντο ὑπὸ τῶν παιδῶν αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν πρώτων λαμβάνει χώραν ἡ λυπηρὰ περίσασις, ὅτι περὶ τοιούτων ἀσμάτων γίνεται συχνὰ λόγος, χωρὶς νὰ διεσώθῃ ἐκ τοῦ πιθανῶς δχι μικροῦ αὐτῶν ἀριθμοῦ οὐδὲ ἐν μόνον παράδειγμα. Οἱ κριτικοὶ ἀναφέρουσιν ὡς τοιούτο σίχους τινὰς ἐκ τοῦ ΚΔ’ εἰδυλλίου τοῦ Θεοκρίτου, ὅπου ἡ Ἀλκμήνη κοιμίζει ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τοῦ Ἀμφιτρύονος τὸν δεκάμηνον ‘Ηρακλῆ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰφικλέους ἄδουσα.

Ἐῦδετ’ ἐμὰ βρέφεα γλυκερὸν καὶ ἐγέρσιμον ὕπνον,
 Ἐῦδετ’ ἐμὰ ψυχὰ, δύ’ ἀδελφεώ, εῦσοα τέκνα,
 “Ολβιοι εὖνάζοισθε καὶ ἀῶ ἵκοισθε.

11) Νόνν. Διονυσ. Γ. 402.

Καὶ τεκέων κλάζονσα μέλος θελκτήριον ὕπνον
 Αμφοτέρους εῦδοντας ἐκοίμισε μαιάδι τέχνη.

Οι δλίγοι ούτοι σίχοι εἶναι μὲν πλήρεις χάριτος καὶ ἀφελεῖας, πρὸς τὸ ὄποιον δὲν συντελεῖ δλίγυν καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς δωρικῆς διαλέκτου, ἀλλὰ δημοτικὸν ἀσμα δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς ὀνομάσωμεν.

Ἐις τὴν τάξιν τῶν ὑπὸ τῶν παιδῶν ἀδομένων ἀσμάτων δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν ἐν ἀσμα, τοῦ ὄποιου ἀνάλογον ὑπάρχει καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὰ ἔθιμα. Ἐννοοῦμεν τὸ ὑπὸ τῶν παιδῶν εἰς τὴν νῆσον Ἄρδον ἀδόμενον, τὸ ὄποιον μᾶς ἐφύλαξεν ὀλόκληρον ὁ Ἀθήναιος [1]. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἕαρος περιήρχοντο εἰς τὴν νῆσον ἑκείνην οἱ παιδεῖς φέροντες μεθ' ἑαυτῶν χελιδόνα καὶ ἐσύναξον ἐδέσματα ἀδοντες ἀσμάτι λεγόμενον χελιδόνισμα. Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, κατέδειξε πρῶτος τὸν ἀγερμὸν τοῦτον, χρείας γενομένης ἐν Λίνδῳ συλλογῆς χρημάτων. Τὸ ἀσμα ἔχει οὕτως.

“**Ηλθ’ ἥλθε χελιδὼν,**
Καλὰς ὥρας ἄγουστα
Καλοὺς ἐμιαυτοὺς,
Ἐπὶ γασέρα λευκὰ,
Ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
Παλάθαν οὐ προκυκλεῖς
Ἐκ πίονος οἴκου,
Οἴνου τε δέπαστρον
Τυροῦ τε κάνιστρον
Καὶ πυρῶν;
Α χελιδὼν καὶ λεκιθίταν
Οὐκ ἀπωθεῖται. Πότερ’ ἀπίωμες ἢ λαβώμεσθα;
Εἰ μέν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἔάσομες·
Η τὰν θύραν φέρωμες, ἢ θ’ ὑπέρθυρον,
Η τὰν γυναικα τὰν ἔσω καθημέναν·
Μικρὰ μέν ἔστι, ἥδιώς μὲν οἴσομες.
Ἐὰν φέρης δέ τι, μέγα δή τι καὶ φέρους·
Ἄνοιγ’ ἄνοιγε τὰν θύραν χελιδόνι.
Οὐ γὰρ γέροντες ἐσμὲν, ἀλλὰ παιδία.

1) Βιβλ. Η' §. 61.

Εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον Ῥόδον ἐπεκράτει καὶ ἄλλη ουνητθεῖα νὰ περιφέρωσι κορώνην καὶ νὰ συλλέγωσι δὲ αὐτήν. Τοῦτο ἀν καὶ δὲν ἐγίνετο ὑπὸ παιδῶγ, ἀλλ' ὑπὸ ἀνδρῶν, μολοντοῦτο διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἔθιμου δὲν κρίνομεν περιττὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα καὶ τοῦτο τὸ ἄσμα.

*Εσθόλοι κορώνη χεῖρα πρόσδοτε κριθέων·

Τῇ παιδὶ τάπολλωνος, ἡ λέκος πυρῶν,

*Η ἄρτον, ἡ ἥμαιθον, ἡ ὅ, τι τις χρῆσει·

Δότ' ὁ γαθὸν, τὶ τῶν ἔκαστος ἐν χερσὶν

*Ἐχει, κορώνη χαῖλα λήψεται χόνδρον.

Φιλεῖ γάρ αὐτῇ πάγχυ ταῦτα δαίνυσθαι·

*Οὐκέτι ἄλλα δοὺς, αὐθὶ κηρίον δώσει.

*Ω παῖ, θύραν ἄγκλινε. Πλοῦτος ἥκουσε,

Καὶ τῇ κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα.

Θεοὶ, γένουτο πάντ' ἄμεμπτος ἡ κούρη,

Κάφνειὸν ἄνδρα κώνομας δὸν ἐξεύροι·

Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας·

Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα καταθείη,

Θύλος, τρέφειν γυναῖκα τοῖς καστιγνήτοις·

*Ἐγὼ δ', ὅπου πόδες φέρουσιν δόθαλμοὺς.

*Αμοιβόμαι Μούσαις, πρὸς θύρας ἄδων,

Καὶ δόντι καὶ μὴ δόντι πλείονα τῶν γ' ἐῶ.

*Αλλ', ὁ γαθὸν, παρέξαθ' ὡν μυχὸς πλουστεῖ

Δόμουν. Δός, ἀναξ, καὶ σὺ, πολλά μοι, νύμφη.

Νόμος, κορώνη χεῖρα δοῦν' ἐπαιτούσῃ.

Εἰδὼς τοιαῦτα, δός τι, καὶ καταχρίσει.

*Ωδὴ καὶ ἄσμα συνοδεύουσι καὶ κοσμοῦσι πᾶσαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου σπουδαιοτέραν περίσσασιν ἀλλ' εἰς καμμίαν δὲν ἀναφαίνονται μὲ τόσην φυσικὴν ἀφέλειαν καὶ ἐλευθερίαν, ὅσον εἰς τῶν συμποσίων τὴν φαιδρὰν εὐθυμίαν.
*Οταν εἰς τοιαύτην συντροφίαν εἶναι γνωσά καὶ συνήθη ἄσματα τινὰ χρησιμεύοντα ὡς βάσις καὶ ζωπύρημα τῆς εὐθυμίας, τῆς ὅποιας ἀρχικῶς εἶναι γεννήματα, τότε αἱ ἀγαπηταὶ αὗται μελῳδίαι ἡχοῦσι παρευθὺς ἀπὸ ὅλων τὰ σόματα. Τινὲς, κάτοχοι ἀπὸ ἀνώτερον θυμηδίας βαθμὸν καὶ διατεθειμένοι ποιητικώτερον, ἄδουσιν ἐνίστε καὶ γέον ἄσμα,

κατὰ τὴν ἔμπνευσιν τῆς σιγμῆς ἀτέχνως καὶ ἀφελῶς, ἀλλὰ μὲ ζωηρότητα φαντασίας. Οὕτω πως συμβαίνει συνήθως εἰς τοὺς εὐφυεῖς καὶ εὐθύμως διαικειμένους ἀνθρώπους. οὕτως ἐγίνετο καὶ εἰς τὸν φαιδρὸν καὶ εὐφρόσυνον τῶν Ἐλλήνων λαόν. Τοιαῦτα ἄσμάτια εἶναι, τούλαχιςον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, τὰ Σκόλια, τὰ ὅποῖα εἰς κάνεν μέρος δὲν ἥσαν ἀνέκαθεν τόσον συνήθη, ὅσον εἰς τὴν εὐθυμον, εὐφυῆ καὶ σωμύλον ἀττικὴν φυλήν. Περὶ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὅποιον ἥδοντο διδασκόμεθα ἀπὸ τὸν Ἀθήναιον 1], φέροντα μάρτυρα ἀρχαιότερον τινὰ συγγραφέα Ἀρτέμονα τὸν Κασσανδρέα.¹⁾ Ἄλλᾳ τριῶν γενῶν ὅντων ἐν οἷς τὰ περὶ τὰς συνουσίας ἦν ἀδόμενα, ὃν τὸ μὲν πρῶτον ἦν δὲ δὴ πάντες ἄδειν νόμος ἦν, τὸ δὲ δεύτερον δὲ δὴ πάντες μὲν ἥδον, οὐ μὴν ἀλλά γε κατά τινα περίοδον ἐξ ὑποδοχῆς, τρίτον δὲ καὶ τὴν ἐπὶ πᾶσι τάξιν ἔχον, οὐ μετεῖχον οὐκέτι πάντες, ἀλλ' οἱ συνετοὶ δοκοῦντες εἶναι μόνοι, καὶ κατὰ τόπον τινὰ εἰ τύχοιεν ὅντες διόπερ ὡς ἀταξίαν τινὰ μόνον παρὰ τἄλλα ἔχον τὸ μήθ' ἄμα μήθ' ἐξῆς γινόμενον, ἀλλ' ὅπου ἔτυχεν εἶναι, σκόλιον ἐκλήθη. ²⁾ Η βραχύτης, τὸ ἀτεχνον καὶ ἀφελὲς τοῦ πλείσου μέρους τῶν εἰς ἡμᾶς περισταθέντων Σκολίων μαρτυροῦσι τὴν ἀπρομελέτητον καὶ αὐτοσχέδιον αὐτῶν γένεσιν. Ἄλλ' ἀφοῦ τὰ ἄσματα ταῦτα ἐσχημάτισαν ὡρισμένον ποιημάτων εἶδος, καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ καλήτερα διετηροῦντο εἰς τοῦ λαοῦ τὸ σόμα, δὲν εἶναι παράδοξον ἂν οἱ ποιηταὶ δὲν παρέδιδον πλέον ἑαυτοὺς εἰς μόνης τῆς εὐτυχοῦς σιγμῆς τὴν ἔμπνευσιν, ἀλλ' ἐμιμοῦντο ἥδη μὲ τεχνίτου περίσκεψιν τῆς φύσεως τὸ ἀπρομελέτητον. Κατ' ἐξοχὴν ἐθαυμάζοντο διὰ τὴν ποίησιν Σκολίων ὁ Ἀλκαῖος, ὁ Ἀνακρέων, καὶ Πράξιλλα ἡ Σικυωνία. Εἰς τὰ σκόλια, τὰ ὅποῖα κατὰ μέγα μέρος μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ἀθήναιος, παρατηρεῖται μεγάλη ποικιλία, ἀπόδειξις τῆς ζωηρότητος καὶ εὐφυΐας τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς κομψότητος τῆς μορφῆς, ὑπὸ τὴν ὅποιαν ἀκουσίως τρόπον τινὰ καὶ κατὰ φυσικὴν

1) Βιβλ. ΙΔ' §. 49, 50.

τινὰ ἀνάγκην ἀνεφαίνετο καὶ ἡ μικροτάτη αὐτοῦ κίνησις, καὶ τῆς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἴδιας εὐτυχοῦς ἔκεινης κράσεως συνετής εὐφροσύνης μὲν Θερμὸν τῆς ζωῆς αἴσθημα. Θέλομεν παραθέσει ἐξ ἑκάς ου εἴδους παραδείγματα τινὰ, διαιροῦντες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ Σκόλια κατὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν εἰς Θρησκευτικά, ἥθικά, ισορικά καὶ ἀζεῖα, τοῦτο δὲ μόνον χάριν τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν κατατάξεως, ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διακριθῶσι συζηματικῶς. Ἐκ τοῦ πρώτου εἴδους ἐκλέγομεν τὰ ἔξης.

Παλλὰς Τριτογένει⁷ ἄνασσ⁸ Ἀθηνᾶ,
 "Ορθου τὴν δε πόλιν τε καὶ πολίτας,
 "Ατερ ἀλγέων καὶ στάσεων
 καὶ θανάτων ἀώρων σύ τε καὶ πατήρ·

Ἐν Δίλφι ποπ⁹ ἔτικτε τέκνα Λατῶ,
 Φοῖβον χρυσοκόμην, ἄνακτ¹⁰ Ἀπόλλων¹¹,
 Ἐλαφηβόλον τ' ἀγροτέραν
 Ἄρτεμιν, ἀ γυναικῶν· μέγ γέχει κράτος·

Ω Πὰν, Αρκαδίας μέδων κλεενᾶς
 Ὁρχηστὰ βρομίας, ὅπαδὲ Νύμφαι,
 Γελάστειας, ὁ Πὰν ἐπ' ἐμαῖς
 Εὐφροσύναις ἀοιδαῖς κεχαρημένος.

Τοιαῦτά τινα εἶναι καὶ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὸ εἴδος τοῦτο ἀνήκοντα· εὐχαὶ σύντομοι, ἀναμνήσεις γυνωζῶν, ἀλλ' ἵερῶν καὶ σπουδαῖων ισορημάτων περὶ Θεῶν, καὶ δόγματα Θρησκευτικά. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἥθικῶν τάττομεν ἐν γένει ὄσα περιέχουν σοχασμὸν τινὰ ἡ παραίνεσιν περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων. Καὶ αὐτὰ εἶναι σύντομα καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ λόγου ἄξια καὶ κατὰ τὴν ὕλην καὶ κατὰ τὸ εἶδος. Ἐν ἐκ τῶν γυνωζοτέρων καὶ συχνότατα ἀδομένων εἶναι τὸ ἔξης τοῦ Σιμωνίδου.

Ψυγαιίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ,
 Δεύτερον δὲ καλὸν φυὰν γενέσθαι,
 Τὸ τρίτον δὲ πλούστειν ἀδόλως,

Καὶ τὸ τέταρτον ἡβᾶν μετὰ φίλων. (1)

Τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἶναι καὶ τὰ ἔξην.

Ἐπί⁶ ἔξην ὅποιός τις ἦν ἔκαστος,
Τὸ στήθος διελόντ⁷, ἐπειτα τὸν νοῦν,
Ἐπιδύντα, κλείσαντα πάλιν,
Ἄυδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρεπεῖ.

Ἐκ γῆς χρὴ κατιδεῖν πλόουν,
Εἴτι⁸ δύναιτο καὶ παλάμην ἔχοι,
Ἐπεὶ δὲ κ' ἐν πόντῳ γένηται,
Τῷ παρεόντι τρέχειν ἀνάγκη.

Ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος, ὡς ταῖρ⁹ ἴποδύεται·
Φράζεν, μῆσε βάλῃ τῷ δὲ ἀφανεῖ πᾶς ἐπεται δόλες.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ περιβόητον σκόλιον
τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν Ἀρετήν. Ἄν καὶ δὲν ἔχωμεν κάμ-
μιαν μαρτυρίαν ὅτι ὑπῆρχεν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ὡς τὰ προει-
ρημένα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκτὸς τῆς δίξης τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς καλ-
λονῆς τῶν σίχων, δύναται, διὰ συμταραβολῆς μετὰ τῶν λοι-
πῶν σκολίων, νὰ συντελέσῃ εἰς ἀκριβεστέραν τοῦ εἴδους
τούτου τῶν ποιημάτων διάγνωσιν, ἐκρίναμεν ὡφέλιμον τὴν

(1) Ἀπόδειξις τῆς κοινῆς χρήσεως τοῦ σκολίου τούτου εἶναι ὅχι μόνον
ἡ συχνὴ τῶν συγγραφέων περὶ αἰτοῦ μνεῖται, ἀλλὰ καὶ αἱ παρρῦδαι αὐτοῦ,
ἐκ τῶν ὁποίων μίαν μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ἀθίναιος (Βιβλ. ΙΕ. §. 50). Ἀς
σθέντος δὲ τούτου καὶ πάντων ἡσθέντων ἐπ' αὐτῷ καὶ μνημονευσάντων,
ὅτι καὶ ὁ καλὸς Πλάτων αὐτὸς μέμνηται ὡς ἄριστα εἰρημένου, ὁ Μυρ-
τίλος ἔφη, Ἀναξανδρίδην αὐτὰ διακεχλευακέναι, τὸν κωμῳδιοποιὸν, ἐν θη-
σαυρῷ λέγοντα οὕτως·

'Ο τὸ σκόλιον εύρων ἐκεῖνος, δστις ἦν,
Τὸ μὲν ὑγιαίνειν πρῶτον ὡς ἄριστον ἦν,
'Ωνδμαστεν ὀρθῶς δεύτερον δὲ εἶναι καλὸν,
Τρίτον δὲ πλουτεῖν, τοῦθ δρᾶς, ἐμαίνετο.
Μετὰ τὴν ὑγίειαν γὰρ τὸ πλουτεῖν διαφέρει.
Καλὸς δὲ πεινῶν ἔστιν αἰσχρὸν θηρίον.'

[ΤΟΜ. Α. ΦΤΑΛΛΑΔ. Β.]

καταχώρισίν του. Ὁ κύριος τοῦ ποιήματος σκοπὸς προκύπτει ἐκ τοῦ τέλους ἐγράφη εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ φίλου τοῦ Ἀριζοτέλους, Ἐρμείου τοῦ Ἀταρνέως. Οἱ κατήγοροι τοῦ φιλοσόφου τὸ ὀνόμαξον Παιᾶνα, καὶ τὸ μετεχειρίσθησαν ώς πρόφασιν διὰ νὰ κατηγορήσωσι τὸν Ἀριζοτέλην ώς ἀσεβῆ, διότι ἀπέδοσε θείας τιμὰς εἰς θυητὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ὁ Ἀθήναιος (1) παρατηρεῖ ὅτι εἰς τὸ ποίημα τοῦτο λείπουν δύο ἀπὸ τὰ προειρημένα γνωρίσματα, τοῦ Παιάνος πρῶτον ὁ Ἐρμείας προσφωνεῖται εἰς αὐτὸν ώς ἡδη ἀποθανὼν, δὶ οὐ ἀποχωρίζεται ἵκανῶς ἀπὸ τὴν τεμὴν καὶ συνουσίαν τῶν θεῶν· καὶ δεύτερον δὲν ἀπαντᾶται εἰς αὐτὸν οὐδὲ τὸ σύνηθες ἐπίφθεγμα Ἰη Παιάν. Ὁπως καὶ ἀν ἔχη τὸ πρᾶγμα τὸ ἀριστοτέλειον ποίημα καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ κατὰ τὸ ὕφος δὲν ἀνήκει εἰς τὸ αὐτοσχέδιον καὶ ἐλαφρὸν εἶδος τῶν Σκολίων, ἀλλ' εἶναι συντεταγμένον πανηγυρικώτερον καὶ εἰς χαρακτῆρα λόγου ὑψηλότερον. Η διαφορὰ ἀντη ἐπροκάλεσεν ἶσως καὶ τὴν κατηγορίαν, καὶ εἰς τὰ δόματα πολλῶν ἐδικαίωνε καὶ τοὺς κατηγόρους. Τὸ ποίημα ἔχει οὕτως·

Ἄρετὸν πολύμοχθε γένει βροτεῖω,
Θήραμα κάλλιστον βίω,
Σῦς πέρι, παρθένε μορφᾶς
Καὶ θανεῖν ζαλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
Καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας·
Τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις
Καρπόν τ' ἀθάνατον χρυσοῦτε κρέσσω
Καὶ γονέων μαλακανγήτοιο θ' ὑπνου·
Σεῦ δ' ἐνεχ² οὐκ Διὸς Ἡρακλέης Λήδας τε κούροι
Πόλλ' ἀνέτλαστον ἔργοις,
Σὰν ἀγείροντες δύναμιν.
Σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλλεὺς
Ἀλας τ' Ἀΐδαο δόμοις
Ἡλθον. Σᾶς δ' ἐνεκεν φιλίοιν

(1) Βιβλ. ΙΕ.' § 51.

Μορφᾶς καὶ Ἀταρνέος ἔντροφος ἡελίου χήρωσεν αὐγάς.
 Τοιγάρ διδύμος ἔργοις,
 Ἀθάνατον τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι,
 Μημοσύνης θύγατρες,
 Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίας.

Εἰς τὴν συλλογὴν τῶν Σκολίων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλήφθη
 σαν τὰ ἀνωτέρω ὑπάρχει καὶ ἡ ἔξῆς κομψώς ἐκπεφρασμέ-
 νη ἐρωτικὴ ἐπιθυμία.

Εἴθε-λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνη,
 Καί με καλοὶ παῖδες φοροῖεν Διονύσιον ἐς χορόν,
 Εἴθ' ἄπυρον καλὸν γενοίμην μέγα χρυσίον,
 Καί με καλὴ γυνὴ φοροίη καθαρὸν θεμένη νόσον.

Μεταξὺ τῶν ἴστορικῶν Σκολίων, κατέχει τὴν πρώτην
 τάξιν τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο ἀσμα πρὸς ἔπαινον τῶν τυραννο-
 κτόνων Ἀρμόδιου καὶ Ἀριστογείτονος.

Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
 Ωσπερ Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Οτε τὸν τύραννον κτανέτην,
 Ισονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην.

Φιλταθ' Ἀρμόδι, οὐ τί που τέθνηκας.
 Νήσοις δ' ἐν μακάρων σέ φασιν «ἶναι,
 Ινα πέρ ποδώκης Ἀχιλλεὺς,
 Τυδείδην τέ φασιν Διομήδεα.

Ἐν μύρτου κλαδὶ τὸ ξίφος φορήσω,
 Ωσπερ Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Οτ' Ἀθηναίης ἐν θυσίαις
 Ανδρα τύραννον Ἰππαρχον ἐκανέτην.

Ἄεὶ σφῶν κλέος ἔσπεται κατ' αἴαν,
 Φιλταθ' Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων,
 Οτι τὸν τύραννον κτανέτην.
 Ισονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιησάτην.

Τῶν Πεισιστρατιδῶν ἡ ἔξουσία ἔδοσεν ἀφορμὴν καὶ εἰς
 9*

ἄλλων σκολίων γένεσιν. Ἀνδρεῖοι τινες Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλκμαιονιδῶν, θέλοντες νὰ φυλάξωσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν κατέφυγον εἰς τις χωρίσ τῆς Ἀττικῆς καλούμενον Λειψύδριον, τὸ ὅποιον ὡχύρωσαν ἀλλὰ προσβληθέντες ἀπὸ τὸν τύραννον διεφθάρησαν. Περὶ αὐτῶν ἥδοι εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἄν αὖ Λειψύδριον προδωσέταιρον,
Οἶους ἄνδρας ἀπώλεσας, μάχεσθαι
Ἀγαθούς τε καὶ εὐπατρίδας,
Οἱ τότε ἔδειξαν, οἴων πατέρων ἔσαν.

*Ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἀστείων σκολίων ἀς παραθέσωμεν δύο τὰ ἔξτις.

‘Α ἵς τὸν Βαλανὸν τὸν μὲν ἔχει, τὸν δὲ ἔρατα λαβεῖν:
Κάγῳ παῖδα καλὴν τὴν μὲν ἔχω, τὴν δὲ ἔραμα λαβεῖν:

Σύν μοι πῖνε, συνίβα, συνίρα, σιτεφανηφύρει,
Σύν μοι μαινομένῳ μάινεο, σύν σώφρονι σωφρόνει.

*Ἀλλ’ εἰς τὰ συμπόσια μετὰ τὸ τέλος τῶν φαγητῶν δὲν ἐψάλλοντο μόνον τοιαῦτα Δκόλια· ήτο ἐπίσης σύνηθες νὰ ἀπαγγέλωσι μετὰ μέλους ῥήσεις τινὰς ποιητῶν μάλιστα δραματικῶν (1)· ἀπόδειξις πόσον κοινῶς γνωστὰ καὶ συνήθη ὑπῆρχον καὶ τοιαῦτα ποιήματα κείμενα ἐκτὸς τοῦ σενοῦ κύκλου τῶν ἀπλῶν τοῦ λαοῦ ἀσμάτων [2].

(1) Ἀριστοφ. Νεφ. στίχ. 1360. Θεοφρ. Χαρακ. Κεφ. 27.

(2) Μετὰ τὰ σκόλια τῶν Ἑλλήνων παρέβαλον τινὲς κριτικοὶ τὰ δίστιχα, τὰ ὅποια ἀλλοτε ἐπεκράτει συνήθεια νὰ ἀπαγγέλλωνται εἰς τῶν Γερμανῶν τὰ συμπόσια, καὶ τὰ ὅποια ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὠνυμάτθησαν στίχοι ηπατικοί, Lebergeime. *Αν καὶ παιδαριῶδες καὶ καταγέλαστον τὸ ἔθιμον, καλὸν ὅμως νομίζομεν νὰ γίνη περὶ τούτου λόγος ἐνταῦθα, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ φιλομαθεῖς πόσον τὰ νεώτερα ἔθνη ἀπέχουν κατὰ τὰ εῖδος τοῦτο ἀπὸ τὴν κομψότητα καὶ εὐτραπελίαν τῶν Ἑλλήνων. Τὰ δίστιχα ταῦτα ἥσαν τοιαῦτα τινά. (1)

Die Leber ist vom Hecht, und nicht von einer Gans,

(1) Ilgen. Disquis. de scolior poesi p. LII.

Μένει ἀκόμη νὰ διέλθωμεν τὰ διάφορα τῶν ἀνθρώπων
 ἐπιτηδεύματα καὶ τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ νὰ θέσωμεν ὅπ' ὅ-
 ψιν τῶν ἀναγνωσῶν μας τὰ εἰς ἐκάσην αὐτῶν ἐπιχωριάζοντα
 ἄσματα· ἀλλὰ καὶ τούτων δὲν ἐσώθησαν εἰς τὸν συγγρα-
 φεῖς εἰμὴ σχεδὸν μόνα τὰ ὄνόματα, ἐκ τῶν ὅποιων εἰς τὰ
 τέλος τῆς παρούσης διατριβῆς θέλομεν ἀναφέρει τινὰ, ἔξων
 θέλομεν γνωρίσει πόσον ἡ ποίησις καὶ ἡ μουσικὴ ἦσαν
 ἀχώριστοι ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.— Ο
 Πλούταρχος καὶ ὁ Αἰλιανὸς (1) ἀναφέρουσιν ἄσμάτιον ἀνῆ-
 κον εἰς τὸ εἴδος τῶν ἐπιμυλίων καὶ ἀδόμενον ὑπὸ τῶν Δυδίων
 γυναικῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἐλέγετο περὶ τοῦ Πιττακοῦ, ἐνδε
 ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἀλεθεν Ἐξ αὐτοῦ δὲν
 ἐσώθησαν εἰμὴ μόνον οἱ ἔξῆς στίχοι, ἵσως ἡ ἀρχὴ τοῦ
 ποιήματος.

"Ἄλει μύλα, ἄλει"

Καὶ γὰρ Πιττακὸς ἄλει,

Μεγάλας Μιτυλάνας Βασιλεύων,

Οἱ ἑπτὰται εἶχον, ὡς καὶ μέχρι τῆς σήμερον, τὰ ἴδια
 αὐτῶν ἄσματα ἐκ τῶν ὅποιων ἐν διετηρήθη μεταξὺ τῶν ὁ-
 μηρικῶν ποιημάτων, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν Εἰρεσιώνη,
 κοινοῦ τοῦ εἴδους τούτου τῶν ποιημάτων ὄνόματος. Ο προ-
 σεκτικὸς ἀναγνώστης θέλει παρατηρήσει εἰς τὸν τρόπον
 τῆς εὐχῆς δύοιότητα μὲ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν κορώνισμα.

Δῶμα προσετραπόμεσθ ἀνδρὸς μέγα δυναμένῳ,

Ος μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει δλβιος αἰεί.

Die Magd heist Ursula, der Hausknecht aber Hans.

Die Leber ist vom Hecht, und nicht von einem Kater
 Burgunder ist ist nicht bö's, was meinst du Herr Confrater,

Die Leber ist vom Hecht und nicht von einem Schwein,
 Wem Wasser schmeckt der trinks' ich trinke aber Wein.

⁶Αλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς!

(1) Πλούταρχ. Συμπ. ἐπτ. σοφ. κεφ. ΙΒ. Αἰλιαν. ποικ. Ιστορ. Ζ, 4;

Αύταὶ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλοῦτος γὰρ ἔσεισιν,
Πολλὸς, σὺν πλούτῳ δὲ, καὶ εὐφροσύνη τεθαλυῖα.
Ἐιρήνη τ' ἀγαθή· ὅσα δ' ἄγγεα μεστά μὲν ἐη,
Κυρβαίη δ' αἰεὶ κατὰ καρδόπου ἔρποι μάζα,
Νῦν μὲν κριθαίνη, εὐώπιδα σησαμόεσσαν.
Τοῦ παιδὸς δὲ γυνὴ κατὰ δίφρακα βῆσσεται ὅμμιν,
Ἡμίονοι δ' ἄξουσι κραταίποδες εἰς τόδε δῶμα.
Αὔτη δ' ἵστον ὑφαίνοι ἐπ' ἡλέκτρῳ βεβαυῖα.
Νεῦμαὶ τοι, νεῦμαι ἐνιαύσιος, ὡς τε χιλιδών·
Ἐστηκ' ἐν προθύροις, ψιλὴ πόδας· ἀλλὰ φέρ' αἰψια.
Πέρσαι τῷ Ἀπόλλωνι γυιάτιδος.
Ἐλμέν τι δώσεις· εἰ δὲ μὴ, οὐχ ἐστήξομεν
Οὐ γὰρ συνοικήσοντες ἐνθάδ' ἥλθομεν.

Οἱ χωρικοὶ, ἕκτος ἄλλων ἀσμάτων, εἶχον, ὡς φαίνεται,
καὶ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ἐν εἴδει ποιημάτων· Ὁ
Ἀριστοτέλης ἀναφέρει μερικοὺς τοιούτους στίχους ὡς πα-
ροιμιώδεις [1]. Οὕτω ἔξετάζει τὴν αἰτίαν τοῦ λεγομένου.

Οὕποτε νυκτερινὸς βορέας τρίτον ἵκετο φέγγος.

Καὶ μετ' ὀλίγον ὑπαινίττεται ἄλλο τοιοῦτο ῥητὸν, τὸ
ὅποιον ὅμως δὲν ἀναφέρει ὀλόκληρον. Εἰς τῶν χωρικῶν τὰ
ἀσματα ἀνήκει ἀκόμη καὶ τὸ ἀσμα τῶν θεριστῶν, τὸ ὅποι-
ον ὁ Θεόκριτος εἰς τὸ Ι' εἰδύλλιον παραστένει ἀδοντας τοῖς
γεωργοῦσι, καὶ τοῦ ὅποιου ἡ ἀρχαιότης, ἡ γνησιότης καὶ ὁ
δημώδης χαρακτὴρ κατά τε τὴν ὑλην καὶ τὸ εἴδος δὲν ἀμ-
φιβάλλεται, ἀν καὶ ἀρχικῶς ἵσως ἐψάλλετο ὑπὸ ἄλλην
μορφήν. Ὁνομάζεται ἡ ἀοιδὴ τοῦ Λιτυέρσου, ἡ καὶ ἀπλῶς
Λιτυέρσης. Ὁ Λιτυέρσης οὗτος ἐμυθολογεῖτο νιὸς τοῦ Μίδα,
βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ῥωμαλέος γεωρ-
γὸς καὶ θεριστής. Ὁ ποδεχόμενος τοὺς ξένους τοὺς ἡνάγκαξε
νὰ θερίζωσι μετ' αὐτοῦ· ἀν ἀπέκαμνον ἔκοπτε τὰς κεφαλάς
των, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἐτύλιγεν εἰς τὰ δράγματα· ἀλλ' ὅτε
ποτὲ ἡθέλησε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν αὐτὴν ὕβριν καὶ ὡμό-

(1) Προβλ. ΚΣΤ. 9.' σελ. 459 ἐκδ. Κασσωβ.

τητα εἰς τὸν Ἡρακλῆ, οὗτος τὸν ἥρπασε καὶ τὸν ἔρριψεν
εἰς τὸν ποταμὸν Μαιάνδρον. Οἱ Φρύγες μετὰ τὸν θάνατόν
του ἐφαλλον ἄσμα εἰς ἔπαινον τοῦ Λιτυέρσου, ώς ἀξίου
γεωργοῦ, θρηνοῦντες τὴν συμφορὰν αὐτοῦ. Τὸ ἄσμα ἐσώ-
ζετο εἰς τοῦ λαοῦ τὸ στόμα μέχρι τῶν μεταγενεστέρων
χρόνων τούλαχιστον ὁ σχολιαστής τοῦ Θεοκρίτου βεβαι-
ώνει, ὅτι τὸ ἥκουσεν ἀδόμενον. Εἰς τὸ θεοκρίτειον εἰδύλλιον
δὲν γίνεται λόγος περὶ τῆς τύχης καὶ τοῦ ὑποκειμένου
τοῦ Λιτυέρσου φαίνεται λοιπὸν ὅτι διάφορα τοιούτου εἴδους
ἄσματα, τῶν ὅποιών οἱ ποιηταὶ δὲν ἡσαν γνωστοί, διότι
ἡσαν ἄσματα τοῦ λαοῦ, συμπεριελαμβάνοντο εἰς τὸ περὶ τοῦ
ἀρχαίου καὶ περιβοήτου ἐκείνου γεωργοῦ καὶ θεριζοῦ ἄσμα.

Δάματερ πολύκαρπε, πολύσταχν, τοῦτο τὸ λαῖον

Ἐνεργόν τ' εἶη καὶ κάρπιμον ὅττιμαλιστα.

Σφίγγετ', ἀμαλλοδέται, τὰ δράγματα, μὴ παρών τις

Εἴπη, σύκινοι ἄνδρες, ἀπώλετο χ' οὗτος ὁ μισθός.

*Ἐς βορέην ἄνεμον τᾶς κόρβυος ἡ τομὰ ὄμματα

*Η ζέφυρον βλεπέτω πιάνεται ὁ στάχυς οὔτως.

Σίτον ἀλοιώντας φεῦγεν τὸ μεσαμβρινὸν ὑπνον.

Ἐκ καλάμας ἄχυρον τελέθει ταρός δε μάλιστα

Ἀρχεσθαι δ' ἀμώνται ἐγειρομένω κορυδαλλῶ

Καὶ λήγειν εὔδοντος. ἐλιννῦνται δὲ τὸ καῦμα*

Εὔκτος ὁ τῷ βατράχῳ, πάīδες, βίος· οὐ μελεδαίνει

Τὸν τὸ πιεῖν ἐγχεύντα πάρεστι γὺρ ἄφθονον αὐτῷ*

Κάλλιον δὲ πιμελητὰ φιλάργυρε τὸν φακὸν ἐψειν.

Μὴ πιτάμης τὰν χεῖρα καταπρίων τὸ κύμιον.

*Αλλὰ κάμμια ἀνθρώπων τάξις δὲν ἡτο τόσον πλούσια
ἀπὸ ἄσματα, καὶ δὲν ἐλαμβάνετο καὶ ἀπὸ τοὺς ποιητὰς
ώς βάσις καὶ ὑπόθεσις πολυειδῶν ποιητικῶν γεννημάτων,
ὅσον ἡ ποιμενικὴ, μάλιστα οἱ τρόποι τῶν κατὰ τὴν Σικε-
λίαν ποιμένων. *Ἡ βουκολικὴ ποίησις, ώς ἴδιαίτερον εἶδος,
εἶναι ἐξευγενισμένος κλάδος τῆς ἀγρίας ταύτης φυλῆς.
*Ἄσματα, ἀδόμενα ὑπὸ τῶν βοσκῶν δὲν ἐσώθησαν εἰς
τὴν ἀρχαίαν καὶ πρωτότυπον αὐτῶν μορφήν μολοντοῦτο
ἐκ τῶν ὑπαρχόντων βουκολικῶν ποιημάτων, μάλιστα τῶν

τοῦ Θεοκρίτου, δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἐναργῆ εἰκόνα, τόσον τοῦ ἀρχαίου ποιημενικοῦ βίου, καθὼς καὶ τοῦ ἔδους καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀοιδῆς αὐτῶν. Ἐκτὸς ὅτι ἡ ὑπόθεσις, αἱ ἔννοιαι, αἱ εἰκόνες καὶ αἱ ἐκφράσεις ἐλαμβάνοντο ἀπὸ τὸν κύκλον τοῦ βουκολικοῦ ἐπιτηδεύματος, αἱ κατ' ἔξοχὴν χαρακτηρισικαὶ τῶν ποιημάτων τούτων ἴδιότητες φαίνεται ὅτι ἥσαν αἱ ἔξης. Πρῶτον ὁ ποιητικὸς ἄγων, ἡ ἀμοιβαία πρὸς ἀοιδὴν πρόκλησις, γεννωμένη ἀπὸ τὴν ζωηρὰν πρὸς τὸ φάλλειν κλίσιν καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀνυπόκριτον ἔξιν τῆς ἔριδος καὶ τοῦ κομπασμοῦ. Οἱ βουκολικοὶ ποιηταὶ κάμνουσι συχνὴν χρῆσιν τιῦ ἔθιμου τούτου, καὶ ὁ Θεόκριτος εἰς τὸ Α' καὶ Ε' εἰδύλλιον. Δεύτερον τὸ ἀμοιβαῖον συμμετρικὸν εἶδος, κατὰ τὰ ὄποιν ἐκ δύο ἀοιδῶν ὁ εἰς ἀπεκρίνετο εἰς τὸν ἄλλον πάντοτε μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ μὲ παρομοίας ἐκφράσεις. Ὡς παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ Η' τοῦ Θεοκρίτου εἰδύλλιον. Τελευταῖον ἡ μεγάλη μεταβολὴ, ἡ ταχεῖα μεταβασις καὶ τὸ διακεκομένον τῶν ἔννοιῶν, ἔχον τὸν λόγον του εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀτεχνον ἀφέλειαν, καὶ εἰς τὸ ἀόριζον καὶ ἀκάθεκτον τῆς ψυχῆς, δι' ὧν ἡ ἀνθρώπινος φύσις διακρίνεται εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν της.

"Οτι δὲ κάμμια τάξις ἀνθρώπων, κάνεν ἐπιτήδευμα δὲν ὑπῆρχε χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ ἄσματα, ἀνακαλύπτει χωρὶς πολὺν κόπον ὁ ἀνιχνευτὴς τῆς ἀρχαιότητος. Εἰς τὸν Ἀθήναιον, τὸν Πολυδεύκην καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, ἀναγινώσκομεν ὅτι τῶν ἰστουργούντων τὰ ἄσματα, ἐλέγοντο ἔλινοι, τῶν πτισσόντων πτισμοὶ, τῶν ταλασιουργῶν ἰουλοὶ, τῶν ἐρετῶν ἐρετικὰ, τῶν πατούντων τοὺς βύτρους ἐπιλήνια. "Αν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὰ δημοτίως ἀδόμενα, εἰς ρήτας περιζάσεις καὶ ἑορτασίμους ἡμέρας, οἶον ὑμνους, προσόδια, δαφνηφορικὰ, τριποδηφορικὰ, διθυράμβους, ίθυφαλλικὰ, δσχοφορικὰ, ιοβάκχοντες, ὑπορχήματα, ἐπιλοίμια, παρθένια, ἐγκώμια, ἐπινίκια, θρήνους, ἐπικήδια, σίλλους, παροίμια, εὔκτικὰ, γαμήλια,

ἀρμάτια, φιληλιάδας, οὐπίγγους; καὶ τόσα ἄλλα, τίς δὲν
Θέλει πεισθεῖ ὅτι οἱ "Ελληνες ἐπλάσθησαν ἀπὸ τὴν φύ-
σιν τὸ ποιητικώτερον καὶ μουσικώτερον δλων τῶν ἔθνῶν,
τίς δὲν θέλει ἐκφωνήσει μὲ τὸν Εὐριπίδην, [Μήδ. 5. 814]

*Ἐρεχθίδαι τὸ παλαιὸν ὅλῳς
Καὶ θεῶν παῖδες μακάρων
*Ιερᾶς χώρας ἀπορθῆτον
Τ' ἀπὸ φερζόμενοι
Κλεινοτάγαν σοφίαν
Δἰεὶ διὰ λαμπροτάτου
Βαίνοντες ὁβρᾶς αἰθέρος·
*Ενθα ποθ' ἀγνάτ
*Ευηέα Πιερίδας
Λέγουσι Μαύσας
Σανθὰν *Αρμονίαν φυτεῦσαι·
Καλλιωάου τ' ἐπὶ Κηφισσαῦ ῥοαῖς
Τὰν Κύπριν κλητῖσοντιν ἀφι-
Σαμέιαν χόραν καταπγεῖσαι
Μετρίας ἀνέμων
*Ηδυπνόους αἴρας.
Δἰεὶ δ' ἐπιβαλλομέναι
Χαίταισιν εὐώδη ῥοδέαι
Ων πλόκον ἀνθέων, τὰ σοφίᾳ παρέθρους
Πέμπειν ἔρωτας
Παυτοίδας ἀρετᾶς ξυνεργούς.

M.